

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
ELEANOR SHARPSTON
esitatud 26. jaanuaril 2012¹

Kohtuasi C-564/10

**Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung
versus
Pfeifer & Langen Kommanditgesellschaft**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Bundesverwaltungsgericht (Saksamaa))

Euroopa Liidu finantshuvide kaitse — Selliste intressinõuete aegumistähtaeg, mis tuleb lisaks põhjendamatu saadud abisummade tagasimaksmisele tasuda siseriikliku õiguse kohaselt — Määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artikli 3 tõlgendamine ja kohaldamine

1. Käesolevas eelotsusetaotluses küsib Bundesverwaltungsgericht (föderaalne halduskohus) (Saksamaa), kas määruses nr 2988/95² määratletud eeskirjade eiramisega kaasnevatele intressinõuetele kohaldatakse nimetatud määrust või siseriiklikku õigust.

Õiguslik raamistik

ELTL artikkel 325

2. ELTL artikli 325 kohaselt on liidul ja liikmesriikidel üldine kohustus võidelda kelmuste ja muu liidu finantshuve kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu.

Euroopa Liidu finantshuvide kaitse

3. Euroopa Liidu finantshuvide kaitsmiseks näeb määrus nr 2988/95 ette rea üldiseid eeskirju, mis puudutavad EL-i³ abi andmise poliitika raames EL-i õiguse suhtes toimunud eeskirjade eiramisega seotud kontrolle, haldusmeetmeid ja -karistusi. Enne selle määruse vastuvõtmist puudusid selliseid eiramisi määratlevad ühised eeskirjad.⁴

4. Preambuli põhjenduse 3 kohaselt tuleb „[...] võidelda igasuguse ühenduste finantshuve kahjustava tegevuse vastu mis tahes alal”. Põhjenduses 4 on märgitud, et võitluseks ühenduste finantshuve kahjustava kelmuse vastu on vaja kõikidel ühenduse poliitikaga hõlmatud aladel kehtestada ühtsed õigusnormid.

1 — Algkeel: inglise.

2 — Nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrus (EÜ, Euratom) Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta (EÜT L 312, lk 1; ELT eriväljaanne 01/01, lk 340).

3 — Olen kasutanud mõisteid „Euroopa Ühendus” (või „ühendus”), kui viitan seaduse sätetele, kus neid on nii kasutatud; muul juhul viitan lühendile „EL” või „Euroopa Liit”.

4 — Artikli 1 lõige 1.

5. Määruse nr 2988/95 artikli 1 lõikes 2 on märgitud:

„Eeskirjade eiramine” tähendab ühenduse õiguse mis tahes sätte rikkumist ettevõtja tegevuse või tegevusetuse kaudu, mis kahjustab või kahjustaks ühenduste üldeelarvet või nende juhitavaid eelarveid kas otse ühenduste nimel kogutud omavahenditest laekunud tulu vähenemise või kaotamise või põhjendamatu kuluartikli tõttu.”

6. Artikkel 2 sätestab, et halduskontrolli, -meetmeid ja -karistusi rakendatakse niisugusel määral, mis tagab ühenduse õiguse nõuetekohase kohaldamise. Ühenduse õigus määratleb kõnealuste eeskirjade nõuetekohaseks kohaldamiseks vajalike haldusmeetmete ja -karistuste laadi ja ulatuse, võttes arvesse eeskirjade eiramise laadi ja raskust, antud või saadud soodustust ja vastutuse astet. Kui kohaldatavast ühenduse õigusest ei tulene teisiti, reguleeritakse ühenduse kontrolli, meetmete ja karistuste kohaldamist liikmesriikide õigusaktidega. Kui kohaldatavast ühenduse õigusest ei tulene teisiti, reguleeritakse ühenduse kontrolli, meetmete ja karistuste kohaldamist siseriikliku õigusaktidega.⁵

7. Määruse nr 2988/95 artiklis 3 on sätestatud:

„1. Aegumistähtaeg menetluste algatamiseks on neli aastat, alates [...] eeskirjade eiramise toimepanekust. Valdkondade eeskirjades võib sätestada lühema ajavahemiku, mis aga ei või olla vähem kui kolm aastat.

Jätkuvate või korduvate eeskirjade eiramiste korral hakatakse aegumistähtaega arvestama päevast, mil eiramine lõpeb. Mitmeaastaste programmide korral ei aegu asi mingil juhul enne programmi täielikku lõpetamist.

Menetluste aegumistähtaeg katkeb, kui pädev asutus teatab kõnealusele isikule eiramisega seotud juurdluse või kohtumenetluse algatamisest. Aegumistähtaega hakatakse arvestama pärast iga katkestust uuesti.

[...]

2. Halduskaristuse otsuse täitmiseks on aega kolm aastat. See ajavahemik algab lõpliku otsuse langetamise kuupäevast.

Katkemist ja peatamist reguleeritakse vastavate siseriikliku õiguse sätetega.

3. Liikmesriikidele jääb võimalus kohaldada käesoleva artikli lõiget 1 ja 2 sätestatust pikemat ajavahemikku.”

8. Artikkel 4 sätestab:

„1. Tavaliselt järgneb mis tahes eiramisele põhjendamatul saadud soodustuse äravõtmine:

— kohustusena maksta või tagasi maksta maksmisele kuuluvad või põhjendamatul saadud summad,

[...]

2. Lõikes 1 osutatud meetmete kohaldamine piirdub saadud soodustuse äravõtmisega, ja kui nii on sätestatud, siis ka intressidega, mis võidakse kindlaks määrata ühtsel alusel.

[...]

5 — Artikli 2, lõiked 1, 3 ja 4.

4. Käesolevas artiklis sätestatud meetmeid ei käsitleta karistusena.”

9. Artikkel 5 näeb ette halduskaristuste määramise, mida kohaldatakse tahtlike või hooletusest tulenevate eiramiste korral.

Ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade kindlaksmääramiseks kohaldatavad eeskirjad

10. Määrus (EMÜ, Euratom) nr 1182/71⁶ sätestab nõukogu või komisjoni võetud õigusaktidega seoses ühtsed üldised eeskirjad ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade kindlaksmääramiseks.

Ühtse põllumajanduspoliitika rahastamine

11. Määruse (EMÜ) nr 729/70⁷ artikliga 1 asutati Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfond (EAGGF) ühenduse eelarve osana. Selle määruse artikli 8 lõike 1 kohaselt pidid liikmesriigid võtma endale kohustuse, et EAGGF-i rahastatavaid tehinguid tegelikult tehakse ning viiakse nõuetekohaselt lõpuni, et vältida eeskirjade eiramisi ja saada tagasi eeskirjade eiramise või hooletuse tõttu kaotatud rahasummad.

12. Nõukogu määrus (EMÜ) nr 595/91⁸ kehtestas eeskirjad määruse nr 729/70 artikli 8 kohaldamiseks. Määruse nr 595/91 artikli 3 kohaselt oli liikmesriikidel kohustus teatada komisjonile kõikidest eeskirjade eiramistest, mille kohta on olemas haldusasutuse või kohtu esialgne fakte tuvastav otsus. Artikli 7 lõige 1 sätestas, et liikmesriik võib endale jätta 20% tagasinõutud summadest, kui sätestatud eeskirju ei ole „olulisel määral” rikutud.

13. Määruse (EÜ) nr 1290/2005⁹ artikli 32 lõiget 1 kohaldatakse alates 16. oktoobrist 2006 määruse nr 595/91 artikli 3 kohaselt teatavaks tehtud juhtudel, mille puhul ei ole selleks kuupäevaks täielik tagasinõudmine veel aset leidnud.¹⁰ Selles on märgitud: „Eeskirjade eiramise või hooletuse tõttu tagasinõutud summad ja nende juurde kuuluvad intressid makstakse välja makseasutustele ja kantakse viimaste poolt EAGF-i tulude hulka nende reaalse tagasinõudmise kuu alla”.¹¹

Suhkrusektor

14. EL on maailma juhtivaid suhkrutootjaid.¹² Ühisturu korraldus suhkrusektoris näeb rahalise toetuse ette üksnes sellisele suhkrule, mis on toodetud teatud kvoodi alusel (A-kvoodi ja B-kvoodi suhkur). Suhkur, mis on toodetud üle selle kvoodi, tuleb kas ladustada või ära kasutada osana järgneva aasta A-kvoodist või müüa väljapoole EL-i maailmaturul igasuguse eksporditoetuseta. Seega ettevõtja, kes toodab suhkrut rohkem kui tema tootmiskvoodid ette näevad, peab selle ladustama, kui ta ei soovi seda ekspordida.

6 — Nõukogu 3. juuni 1971. aasta määrus, millega määratakse kindlaks ajavahemike, kuupäevade ja tähtaegade suhtes kohaldatavad eeskirjad (EÜT L 124, lk 1; ELT eriväljaanne 01/01, lk 51).

7 — Nõukogu 21. aprilli 1970. aasta määrus ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (EÜT L 94, lk 13) (muudetud nõukogu 22. mai 1995. aasta määrusega (EÜ) nr 1287/95) (EÜT L 125, lk 1). Nõukogu 17. mai 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1258/1999 (EÜT L 160, lk 103; ELT eriväljaanne 03/25, lk 414) asendas määrust nr 729/70 alates 1. jaanuarist 2000 tehtud kulutuste osas.

8 — Nõukogu 4. märtsi 1991. aasta määrus eeskirjade eiramise ja valesti makstud summade tagasinõudmise kohta ühise põllumajanduspoliitika rahastamisel, infosüsteemi loomise kohta selles valdkonnas ning määruse (EMÜ) nr 283/72 kehtetuks tunnistamise kohta (EÜT L 67, lk 11; ELT eriväljaanne 03/11, lk 171) (tunnistatud kehtetuks ja asendatud komisjoni (EÜ) 14. detsembri 2006. aasta määrusega nr 1848/2006 (ELT 2006 L 355, lk 56)).

9 — Nõukogu 21. juuni 2005. aasta määrus ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (ELT L 209, lk 1). Selleks, et saavutada ühise põllumajanduspoliitika („ÜPP”) eesmärged asutatakse artikliga 2 Euroopa Põllumajanduse Tagatisfond (EAGF) Euroopa ühenduste üldeelarve osana.

10 — Määruse nr 1290/2005 artikli 49 lõike 3 teine taane.

11 — Määruse nr 595/91 artikli 7 lõige 1 kustutati määruse nr 1290/2005 artikliga 46. Viimati nimetatud määruse artikli 32 lõike 2 kohaselt võib liikmesriik kinni pidada 20% hüvitatud summadest kindla suurusega „tagasinõudmiskuludena”, välja arvatud asjaomase liikmesriigi haldusasutuste või muude organite süül toime pandud eeskirjade eiramise või hooletuse korral.

12 — „Suhkruturu ühine korraldus”, mille on avaldanud Euroopa Komisjoni põllumajanduse peadirektoraat (AGRI/63362/2004); vt ka www.fao.org, „Food outlook global market analysis sugar November 2008”.

15. Hüvitamise kord, mille alusel makstakse tagasi suhkru ladustamiskulud mis tahes turustamisaastal,¹³ oli sätestatud nõukogu määruse (EÜ) nr 1785/81¹⁴ artikli 8 lõikes 1. Liikmesriikidel oli kohustus kehtestada maks, millega seda skeemi rahastada ja hüvitada tekkinud ladustamiskulud.¹⁵

16. Nõukogu määruse (EÜ) nr 1358/77¹⁶ preambuli põhjendus 3 selgitas, et hüvitise kogusumma peab võrduma kogutud maksude kogusummaga.

17. Määruse nr 1358/77 artikkel 1 sätestas, et liikmesriikidel tuleb hüvitada suhkru ladustamiskulud. Artikli 4 kohaselt põhines hüvitamine igakuistel laovarude deklaratsioonidel. Artiklite 6 ja 7 mõju oli see, et hüvitamise kord peaks olema isemajandav.

18. Komisjoni määruse (EMÜ) nr 1998/78¹⁷ põhjenduses 17 on märgitud, et tootjad peaksid maksma tagasi hüvitise, millele neil puudub õigus.

19. Artikkel 13 sätestab, et isikud, kellel on õigus hüvitist saada, peaks teavitama asjaomaseid liikmesriike hiljemalt iga kuu 15. kuupäevaks laovarudest, mille eest nad hüvitist nõuavad. Artikli 14 lõige 1 sätestab, et kui suhkur, mille eest on õigus saada hüvitist, ladustatakse koos suhkruga, mille eest ei ole seda õigus saada, peaks liikmesriik asjaomase suhkru viima tolli või samaväärset kaitset pakkuva halduskontrolli alla.

20. Artikkel 15 sätestab, et liikmesriigid peavad iga kuu 20. kuupäevaks kindlaks määrama iga õigustatud isiku osas hüvitiste ning maksu kogusumma. Artikkel 16 näeb ette, et vasturääkivuste korral võib tagasiulatuvalt teha kohandusi.

Siseriiklikud õigusnormid

21. Marktorganisationsgesetzi (turgude korralduse seadus) § 14 lõige 1 sätestab, et selliste spetsiaalsete hüvitiste nagu ladustamiskulude hüvitiste tagasimaksmise nõuetelt tuleb arvestada alates nende tekkimise kuupäevast intressi vastavalt Deutsche Bundesbanki (Saksa keskpank) diskontomäärale pluss 3 protsenti, kui Euroopa Liidu Nõukogu või Euroopa Ühenduste Komisjoni õigusaktid ei näe ette teisiti.

22. Bürgerliches Gesetzbuch (tsiviilseadustik, edaspidi „BGB”) kuni 31. detsembrini 2001 kehtinud redaktsiooni §-de 197 ja 201 kohaselt aeguvad intressijäägi nõuded intressinõude tekkimise aastale järgneva nelja aastaga. BGB § 195 alates 1. jaanuarist 2002 kehtiva redaktsiooni kohaselt lühendati intresside puhul aegumistähtaega kolmele aastale. Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (tsiviilseadustiku rakendamise seadus, edaspidi „EGBGB”) § 229 lõikest 6 tuleneb, et 1999. aasta ja 2000. aasta eest määratud intresside puhul jääb kehtima senine nelja-aastane aegumistähtaeg.

23. Siseriiklik kohus selgitab, et kuigi intressinõuded on Saksa õiguse kohaselt põhinõude suhtes lisanõuded, on nad siiski eraldiseisvad. Aegumistähtaegade osas tähendab see, et neid ei saa esitada, kui põhinõue on aegunud, kuid muul juhul tekivad nad sõltumatult ning võivad ka aeguda sõltumatult.

13 — Tol hetkel kehtivate eeskirjade kohaselt algas suhkru turundusaasta jooksva aasta 1. juulil ja lõppes järgmise aasta 30. juunil.

14 — Nõukogu 30. juuni 1981. aasta määrus suhkursektori turgude ühise korralduse kohta (EÜT L 177, lk 4) tunnistas kehtetuks ja tühistas nõukogu 13. septembri 1999. aasta määruse (EÜ) nr 2038/1999 suhkursektori turgude ühise korralduse kohta (EÜT L 252, lk 1). Nüüd kohaldatakse nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrust (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) (ELT 2007 L 299, lk 1).

15 — Määruse nr 1785/81 artikli 8 lõige 2.

16 — Nõukogu 19. juuni 1977. aasta määrus, mis näeb ette suhkru ladustamiskulude hüvitamise üldeeskirjad ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EMÜ) nr 750/68 (EÜT L 156, lk 4) (kehtetuks tunnistatud ja asendatud nõukogu 19. juuni 2001. aasta määrusega (EÜ) nr 1260/2001 suhkursektori turgude ühise korralduse kohta (EÜT L 178, lk 1).

17 — Komisjoni 18. augusti 1978. aasta määrus, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad suhkru ladustamiskulude hüvitamiseks (EÜT L 231, lk 5).

24. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul võivad probleemid tekkida eelkõige siis, kui siseriikliku õiguse kohaselt võib intresse nõuda alles eiramise eest karistuse rakendamisele järgnenud perioodi eest; sel juhul võivad need olla aegunud juba enne tekkimist.

25. *Verwaltungsverfahrensgesetz* (haldusmenetluse seadus, edaspidi „VwVfG”) § 53 lõike 1 kohaselt peatab haldusakt, mis antakse avalik-õigusliku õigussubjekti nõude tuvastamiseks või maksmapanekuks, selle nõude aegumise¹⁸; kuni haldusakti ei saa enam vaidlustada, või kuus kuud pärast selle muul viisil täitmist.

Asjaolud, põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

26. Suhkru turundusaastatel 1994/95, 1995/96 ja 1996/97 esitas Pfeifer & Langen KG (edaspidi „Pfeifer”) iga kuu taotlusi suhkru ladustamiskulude hüvitamiseks, mis peagi rahuldati.

27. Pärast uurimist väljastas Bundesanstalt für Landwirtschaft und Ernährung (Föderaalne põllumajanduse- ja toidu amet, edaspidi „Bundesanstalt”) otsused, milles leidis, et nendel turundusaastatel ladustamiskulude eest makstud hüvitised tuleb tagasi maksta, kuna Pfeifer on saanud eeskirjade eiramise tõttu põhjendamatu soodustuse. Äriühing on oma taotlustes ülehinnanud suhkrukoguseid, mille ladustamiskulusid võib hüvitada.

28. Menetlused siseriiklikes kohtutes puudutavad esiteks hüvitatud laokulusid käsitlevat hagi („põhisumma”) ja teiseks põhisummaga kaasnenud intressinõuet („intressivõlg”).¹⁹

29. Bundesanstalt on põhisumma osas teinud 30. jaanuaril 2003 kolm otsust („põhiotsused”), milles märkis, et nõutud summadelt tuleb maksta intressi alates arve esitamise kuupäevast. Intressi suuruse otsustas ta kindlaks määrata järgnevatel otsustel.

30. Pfeifer vaidlustas põhiotsused. Bundesanstalt jättis 10. oktoobril 2006 Pfeiferi nõude sisuliselt rahuldamata, kuid otsustas vähendada põhisumma suurust. Pfeifer algatas menetlused, milles vaidlustas Bundesanstalti otsuse jätta tema kaebus rahuldamata.

31. Pfeifer tasus põhisumma 469 941,12 eurot 15. novembril 2006.

32. Bundesanstalt tegi seejärel 13. aprillil 2007 otsuse, milles nõudis põhisummalt tasumisele kuuluvaid intresse summas 298 650,93 eurot („esimene intressiotsus”).

33. Pfeifer vaidlustas selle otsuse. Iseäranis ei ole ta nõus nõudega tasuda intresse aastate 1999–2002 eest summas 119 984,27 eurot, kuna leiab, et see nõue on aegunud.

34. Lisaks väidab Pfeifer, et Bundesanstalti intressinõue oli aegunud juba enne esimese intressiotsuse tegemist („aegumise küsimus”). Ta leiab, et intress kuulus tasumisele üksnes 13. aprillist 2007 algavast perioodist.²⁰

35. Bundesanstalt tegi 22. oktoobril 2007 intressivõla kohta uue otsuse („teine intressiotsus”). Ta nõustus, et selliste võlgade suhtes kohaldatav aegumistähtaeg neli aastat tähendas, et intressinõue 1997. ja 1998. aasta eest oli põhiotsuste tegemise ajaks aegunud.

18 — Siseriiklikus seaduses kasutatakse verbi „hemmen”, mille ingliskeelne lähim vaste oleks „suspend”. Samas viitab määruse nr 2988/95 ingliskeelsele versioonile artikli 3 lõige 1 verbile „interrupted” (prantsuskeelne vaste on „est interrompue” ja saksakeelne „wird ...unterbrochen”). Käesoleva ettepaneku ülejäänud osas kasutan vaheldumisi verbe „suspend” and „interrupt”. Siseriiklik kohus menetles nõudeid turundusaastate 1988–1997 eest. Käesolev eelotsusetaotlus puudutab aga turundusaastaid 1994/95, 1995/96 ja 1996/97.

19 — Siseriiklik kohus menetles nõudeid turundusaastate 1988–1997 eest. Käesolev eelotsusetaotlus puudutab aga turundusaastaid 1994/95, 1995/96 ja 1996/97.

20 — Punkt 111 eespool.

36. Samas leiab Bundesanstalt, et põhiotsuste tulemusel katkes intressinõudega seotud aegumistähtaeg. Seega ei ole 1. jaanuarist 1999 arvestatavad intressid (237 644,17 eurot) tema arvates aegunud.

37. Pfeifer algatas 14. novembril 2007 menetluse Verwaltungsgericht Kölnis (Kölni halduskohus), milles soovis teise intressiotsuse tühistamist osas, mis puudutab intresse ajavahemikul 1. jaanuarist 1999 kuni 31. detsembrini 2002 (119 984,27 eurot). Hilisemate aastate eest on ta intressivõla tasunud.

38. Verwaltungsgericht tühistas 25. novembri 2009. aasta otsusega teise intressiotsuse vaidlustatud osas. Ta märkis, et aegumisküsimus ei ole oluline. Ta leidis, et intresse puudutav nõue põhines Marktorganisationsgesetzi §-l 14.²¹ Selle sätte kohaselt kaasneb spetsiaalsete hüvitiste tagasimaksmise nõuetega intress „alates nende tekkimise kuupäevast”. Tagasimaksmise nõue tekkis aga alles alates põhiotsuste teatavakstegemisest, mistõttu varasemate perioodide eest intressi maksmise kohustus puudus.

39. Bundesanstalt on esitanud Bundesverwaltungsgerichtile kaebuse õigusküsimuses. Tema väitel tühistasid põhiotsused ladustamiskulude hüvitamise võimaldamise tagasiulatavalt, mistõttu oli Pfeifer kohustatud tasuma enamakstud summadel intresse alates arve esitamise kuupäevast.

40. Bundesverwaltungsgericht on esitanud Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse nr 2988/95 artiklit 3 kohaldatakse ka selliste intressinõuete aegumistähtaegade suhtes, mis tuleb lisaks eeskirjade eiramise tõttu põhjendamatult saadud soodustuse tagasimaksmisele tasuda siseriikliku õiguse kohaselt?

Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis:

2. Kas aegumistähtaja pikendamisel, mille näeb ette määruse nr 2988/95 artikli 3 lõige 3, tuleb silmas pidada üksnes tähtaja kestust või tuleb arvesse võtta ka siseriiklikke õigusnorme, mille kohaselt hakatakse aegumistähtaega arvestama, ilma et selleks oleks vaja täiendavaid asjaolusid, alles selle kalendriaasta lõpust, mil (käesolevas asjas: intressinõue) tekib?

3. Kas aegumistähtaega hakatakse ka intressinõuete puhul arvestama eiramise toimepanekust või jätkuva või korduva eiramise lõppemisest isegi siis, kui intressinõuded puudutavad alles hilisemaid perioode ja tekivad seetõttu alles hiljem? Kas määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 teise lõigu kohaste jätkuvate või korduvate eiramiste korral hakatakse aegumist ka intressinõudeid silmas pidades arvestama alles eiramise lõppemise hetkest?

4. Millal lõpeb katkestav mõju, mis on määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 kolmanda lõigu teise lause kohaselt pädeva asutuse otsusel, millega kõnealune (käesolevas asjas: intressinõue) põhimõtteliselt tuvastatakse?”

41. Kirjalikke märkusi on esitanud Pfeifer, Bundesanstalt ja komisjon. Pfeifer ja komisjon esitasid suulisi märkusi 17. novembril 2011 toimunud kohtuistungil.

Hinnang

Esimene küsimus

42. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib oma esimeses küsimuses, kas määruse nr 2988/95 artikli 3 lõikes 1 sätestatud aegumistähtaega kohaldatakse lisaks põhisumma tagasimaksmisele ka siseriikliku õiguse alusel esitatud intressinõuetele.

21 — Punkt 21 eespool.

Sissejuhatavad märkused

43. Määruse nr 2988/95 eesmärk on kehtestada üldsätted eiramistega võitlemiseks. Selle raames on eeskirjad, mis reguleerivad aegumistähtaegu, samuti üldised. Seadusandja eesmärk oli üldise aegumissättega määratleda kõikides liikmesriikides kohaldatav minimaalne tähtaeg ja loobuda võimalusest tagasi nõuda liidu eelarvest põhjendamatult saadud summasid nelja aasta möödumisel eiramise toimepanemisest.²²

44. Seega kehtestab määruse nr 2988/95 artikli 1 lõige 1 „üldised eeskirjad ühenduse õiguse suhtes toimunud eeskirjade eiramise ühtse kontrolli ning haldusmeetmete ja -karistuste kohta”.²³

45. Artikli 2 lõige 1 sätestab, et halduskontrolli, -meetmeid ja -karistusi rakendatakse niisugusel määral, mis tagab ühenduse õiguse nõuetekohase kohaldamise. Artikli 2 lõige 3 sätestab, et ühenduse õigus määratleb selliste meetmete laadi ja ulatuse.

46. Kuna määrus nr 2988/95 on üldmeede, näeb selle artikli 2 lõige 4 ette, et kui kohaldatavast ühenduse õigusest ei tulene teisiti, reguleeritakse ühenduse kontrolli, meetmete ja karistuste kohaldamist liikmesriikide õigusaktidega. Seega, kui määruses nr 2988/95 endas erisäte puudub, on esmalt vaja rakendada EL-i valdkondade eeskirju ja alles seejärel siseriiklikku õigust.

47. Artikli 3 lõike 1 esimene lõik kehtestab aegumistähtaegade üldised eeskirjad, mis määratlevad liikmesriikides kohaldatava minimaalse tähtaja.²⁴ Selles on märgitud, et valdkondade eeskirjad võivad näha ette ka lühemaid tähtaegu, mis ei tohi siiski olla alla kolme aasta. Euroopa Kohus on leidnud, et artikli 3 lõikes 1 olev märke „valdkondade eeskirjad” viitab pigem EL-i õiguse sätetele kui siseriiklikele õigusnormidele.²⁵

48. Käesolevas kohtuasjas on artikli 3 lõikes 1 sätestatud aegumistähtaeg see, mida kohaldatakse põhisummale, kuna puuduvad põhjendamatult hüvitatud suhkru ladustamiskulude tagasimaksmise ajalimiiti ette nägevad valdkonna sätted.

49. Artikli 4 lõige 1 sätestab, et eiramist käsitlevate haldusmeetmetega võetakse ära põhjendamatult saadud soodustus kohustusena maksta või tagasi maksta maksmisele kuuluvad või põhjendamatult saadud summad. Artikli 4 lõige 2 sätestab, et „[l]õikes 1 osutatud meetmete kohaldamine piirduv saadud soodustuse äravõtmisega, ja kui nii on sätestatud, siis ka intressidega, mis võidakse kindlaks määrata ühtsel alusel” (kohtujuristi kursiiv). See on määruse nr 2988/95 ainus otsene viide intressidele.

50. Käesolevas asjas puudutab põhinõue – maksta tagasi ladustamiskulud, mis kaasnesid suhkru tootmiskvootide ületamisega – määruse nr 2988/95 artiklis 4 ette nähtud haldusmeedet (mitte artiklis 5 ette nähtud halduskaristust). Põhinõudest tekkinud intressinõue on käesoleva eelotsusetaotluse viinud menetluse ese.

51. Üldjuhul tulenevad intressinõuded üksnes põhisummast. Seega on intresside sissenõudmise hagi võla sissenõudmise põhimenetlusega võrreldes harilikult kõrvalnõue.²⁶ Siseriikliku kohtu tuvastatud asjaolud ja siseriiklike eeskirjade esitamine näitab, et käesolevas asjas on see nii.

22 — Euroopa Kohtu 5. mai 2011. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-201/10 ja C-202/10: Ze Fu Fleischhandel ja Vion Trading (EKL 2011, lk I-3545, punkt 24).

23 — Euroopa Kohtu 29. jaanuari 2009. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-278/07-C-280/07: Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt (EKL 2009, lk I-457, punkt 20).

24 — Eespool 23. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, punkt 27.

25 — Euroopa Kohtu 22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-131/10: Corman (EKL 2010, lk I-14199, punkt 41).

26 — Selge näide tuleneb liidetud kohtuasjadest C-397/98 ja C-410/98: Metallgesellschaft (EKL 2001, lk I-1727), mis hõlmas kahjunõuet ja/või *advanced corporation tax*'ina riigi tuludesse makstud kulutatud rahasumma väärtuse hüvitamise nõuet maksustamise korra alusel, mida Euroopa Kohus käsitles edaspidi diskrimineerivana ja seetõttu EL-i õigusega vastuolus olevana. Neil väga konkreetsetel asjaoludel, kus tekitatud kahju ei seisnenud mitte tasumisele kuuluva maksu tasumises, vaid selle tasumises *ettemaksuna*, oli intressinõue rahavoogude kahjumi hüvitamiseks tõepoolest „põhikohtuasja hagi ese” (punkt 87).

52. Artikli 4 lõike 2 sõnastusest tuleneb, et intresside maksustamine on meede, mida võib võtta koostoimes põhjendamatult saadud soodustuse äravõtmisega. Seega tundub mulle, et intressivõlga käsitatakse põhisummaga võrreldes kõrvalnõudena määruse nr 2988/95 mõttes. See ei ole osa põhjendamatult saadud soodustusest endast.

Analüüs

53. Kuivõrd otsene või kaudne viide õigusakti sõnastuses intressidega seotud menetlusele puudub, siis kas intressi kõrvalnõue kuulub määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse?

54. Bundesanstalt leiab sarnaselt eelotsusetaotluse esitanud kohtule, et isegi kui intresside sissenõudmist reguleerib EL-i õigus, puudutab määruse nr 2988/95 artikkel 3 ainult mis tahes põhisummat, mis muutub eiramiste tõttu sissenõutavaks, mitte intressi kõrvalnõuet.

55. Pfeifer väidab esiteks, et EL-i õiguses puudub intressivõlgu reguleeriv konkreetne säte, teiseks, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu esimene küsimus puudutab määruse nr 2988/95 artikli 4 tõlgendamist tulenevalt selle lõike 2 ülesehitusest ja sõnastusest, millest nähtub, et intressid ei ole põhisumma osa, mis annaks alust nõuda hüvitist, kolmandaks, et artikkel 4 on eraldiseisev artiklist 3 ning lõpuks, et intressivõlad on põhisumma suhtes kõrvalised ning seetõttu tuleks aegumistähtaegade osas kohaldada eraldi sätet.

56. Komisjon leiab, et intressivõlg kuulub määruse nr 2988/95 artikli 3 kohaldamisalasse. Selle määruse nr 2988/95 artiklis 4 on kehtestatud haldusmeetmed, millega võetakse ära põhjendamatult saadud soodustus. Intressivõlad nõutakse sisse selliste meetmete kohaldamisel. Seega, kaudselt sätestab artikkel 3 intresside sissenõudmise aegumistähtjaks neli aastat alates eiramise toimepanemisest. Komisjon on seisukohal, et määrust nr 2988/95 kohaldatakse selleks, et tagada, et intressivõlgasid ei käsitletaks siseriiklikus õiguses põhisummast sõltumatutena. Järelikult sätestab määrus nr 2988/95, et intressinõue ei ole ajaliselt piiratud enne nelja-aastase aegumistähtaja möödumist, mida kohaldatakse siis, kui eiramine on toime pandud (millele võivad lisanduda tähtaja katkemise perioodid).

57. Bundesanstalt ja komisjon on erinevalt eelotsusetaotluse esitanud kohtust seisukohal, et intressivõlgade kogumine sellisena kuulub EL-i õiguse kohaldamisalasse. Selles osas tuginevad mõlemad määruse nr 1290/2005 artikli 32 lõikele 1.

58. Komisjoni sõnul on vajadus üldiste eeskirjade järele EL-i tasandil, mis näeks ette minimaalse aegumistähtaja, mida kohaldatakse intressivõlgade sissenõudmisel kõikides liikmesriikides, et kaitsta Euroopa Liidu finantshuve. Intressid aitavad kaasa EL-i eelarvele ja on olemuselt hüvitised, kuna vastavad kahjule, mille tekitab eelarvele põhisumma seni, kuni seda pole tasutud.

59. Bundesanstalt leiab, et artikli 3 lõikes 1 puudub intressinõudeid käsitlev erisäte. Seega jäävad sellised nõuded väljapoole nende aegumistähtaegade kohaldamisala, mis on sätestatud ja mida reguleerivad siseriiklikud eeskirjad.

60. Pfeifer leiab omakorda, et intresside nõudmise eesmärk on pigem vältida konkurentsimoonutusi, kui et kaitsta EL-i finantshuve.

61. Kas intresside sissenõudmine kuulub määruse nr 2988/95 eesmärkide hulka?

62. Määruse nr 2988/95 eesmärgid on laiemalt sõnastatud selle preambulis. Põhjenduse 3 kohaselt „tuleb [...] võidelda igasuguse ühenduste finantshuve kahjustava tegevuse vastu mis tahes alal”. Põhjendus 4 kinnitab, et seadusandluse eesmärk on võidelda igasuguse ühenduste finantshuve kahjustava tegevuse vastu.²⁷

27 — Eespool 24. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Corman, punkt 36. Eespool 22. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Josef Vording Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, punkt 29.

63. Mulle tundub, et intresside kogumise eesmärk ise on seotud küsimusega, kas sellise rahalise kohustuse kehtestamine kuulub määruse nr 2988/95 kohaldamisalasse.

64. See eesmärk koosneb kahest osast. Esiteks, hüvitise maksmine asjaomasele poolele, kellel ei olnud võimalik kasutada kõnealust rahasummat. Intress vastab Pfeiferile enammakstud rahasumma ajalisele väärtusele. Teiseks kõrvaldab see mis tahes soodustuse, mis võis eiramise tulemusel Pfeiferil olla enammakstud abisummade saajana, kui sellised enammaksed oleksid intressivabad.

65. Minu arvates on selline kahekordne eesmärk määruse nr 2988/95 eesmärkidega täielikult kooskõlas.

66. Seoses määruse nr 2988/95 sõnastuse ja ülesehitusega tundub mulle, et hoolimata sellest, et artiklis 3 ei ole seda otseselt öeldud, tuleks selles sättes ette nähtud nelja-aastast aegumistähtaega kohaldada ka intresside suhtes.

67. Kuna intressinõuded on (üldjuhul) kõrvalnõuded, võrreldes põhjendamatult saadud soodustuse tagasimaksmise nõudega, ei oleks määruse nr 2988/95 sõnastuse tõlgendamise ilmselge lähtepunkt see, kui intressivõlad jäävad täielikult selle kohaldamisalast väljapoole.

68. Artikli 3 lõike 1 esimeses lauses, mis sätestab: „Aegumistähtaeg menetluste algatamiseks on neli aastat, alates [...] eeskirjade eiramise toimepanekust”, kasutatud üldmõistet „menetlused” ei kvalifitseerita keeleliselt, mis tähendab, et seda kohaldatakse üksnes teatud liiki nõuetele, näiteks nendele, mis on seotud põhisummaga. Seega leian, et mõistet „menetlusi” tuleks mõista nii, et see viitab nii põhisumma (põhjendamatu soodustus) sissenõudmiseks esitatud hagidele kui kõrvalnõudena esitatud intressinõudele, kui see on nii siseriikliku õigusega ette nähtud. Sellist seisukohta toetavad alljärgnevad põhjused. Esiteks, määruse nr 2988/95 kontekstis viitavad „menetlused” üldiselt pädevate asutuste tegevusele eiramistega võitlemisel. Teiseks, hagi esitatud kõrvaline intressinõue on osa sellise võitluse üldisemast eesmärgist. Sellise hagi eesmärk (nõuda intressi) on saada hüvitist EL-i nimel ja tema eelarvest aja jooksul põhjendamatult saadud vahendite kasutamise eest.

69. Kolmandaks, Euroopa Kohus on EL-i nimel tegutsevatena kirjeldanud liikmesriike, kes võivad tema eelarvest eiramiste tõttu põhjendamatult antud soodustusi tagasi nõuda.²⁸ Algatades intressi kõrvalnõude osas, taotleavad liikmesriigid selles kontekstis samamoodi nõude rahuldamist EL-i eelarve nimel.

70. Neljandaks, eelotsusetaotluse esitanud kohus arvab ekslikult, et kui siseriiklik õigus näeb ette intresside nõudmise, koguneb kogu sellest saadav tulu liikmesriikide, mitte Euroopa Liidu eelarvesse.

71. Tõepoolest on ladustamiskulude hüvitamise kompenseerimise kord üles ehitatud selliselt, et pigem on see isemajandav, kui et EL-i eelarve tuluallikas.²⁹ Sellegipoolest kantakse sissenõutud põhjendamatult makstud summad ühenduse eelarvesse (liikmesriikidel on õigus jätta endale 20% mis tahes summast); ning kuivõrd intressi kõrvalnõuded on ette nähtud siseriiklikus õiguses, kantakse kõik sissenõutud intressid tõenäoliselt ühenduse eelarvesse.³⁰ Järelikult kuuluvad nii põhisumma kui intresside sissenõudmine Euroopa Liidu finantshuve hulka.

72. Minu arvates viib määruse nr 2988/95 eesmärgistatud tõlgendamine seega järelduseni, et intressivõlgu, mis saavad tekkida üksnes põhisumma olemasolul, millega nad on seotud, reguleerib samuti nimetatud määrus ning see kuulub seetõttu artikli 3 lõike 1 kohaldamisalasse.

73. Niisiis, kui põhjendamatut soodustust on saadud eeskirjade eiramise tulemusel, reguleerib määruse nr 2988/95 artikli 3 lõikes 1 sätestatud nelja-aastane ajavahemik siseriikliku õiguse alusel esitatud intressinõuete aegumistähtaegu.

28 — Eespool 22. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Josef Voding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, punkt 29.

29 — Eespool punktid 16 ja 17.

30 — Vt eespool punktid 11–13, milles on üksikasjalikult välja toodud seadusandluse kujunemislugu.

Teine, kolmas ja neljas küsimus

Sissejuhatavad märkused

74. Selline tõlgendus tõstatab kohe keerulise probleemi: kuidas tuleks määrust nr 2988/95 kohaldada, kui puuduvad intressi kõrvalnõudeid käsitlevad üksikasjalikud sõnaselged sätted?

75. Siinkohal on eelotsusetaotluse esitanud kohtu järelejäänud küsimused tihedalt seotud, kuna tõstatavad konkreetseid küsimusi selle kohta, kuidas kohaldada määruses nr 2988/95 sätestatud aegumistähtaega intressinõuetele.

76. Iseenesest mõistetavalt on oluliselt tähtis määratleda hetk, millest alates hakatakse tähtaega arvestama, kui tegemist on aegumistähtaaja kohaldamisega. Määrus nr 2988/95 ei näe aga selles osas ette ühtki erisätet intresside kohta. Niisamuti puudub selles säte, mis käsitleks intressimäärasid või nende arvutamise viisi.

77. Euroopa Kohus on leidnud, et EL-i meetmete puudumisel on siseriikliku õiguse ülesanne lahendada kõik väärtalt sissenõutud maksude tagasimaksmist puudutavad täiendavad küsimused, sealhulgas küsimused, mis puudutavad intressimäärasid ja kuupäeva, millest alates intresse arvutatakse.³¹ Tõepoolest, põhjendamatu soodustuse äravõtmise menetluste korral, mis kuuluvad määruse nr 2988/95 kohaldamisalasse, peab iga intressinõue olema esitatud siseriikliku õiguse kohaselt, kuna intresse võib nõuda üksnes siis, kui selle näeb ette siseriikliku õiguse säte.³²

78. Iga siseriikliku õigusnormi tuleb kohaldada kooskõlas ELTL artikli 325 lõikest 1 tulenevate liikmesriikide üldiste kohustustega, milleks on võidelda kelmuste ja muu liidu finantshuve ja EL-i õiguse üldpõhimõtteid kahjustava ebaseadusliku tegevuse vastu. Siseriiklikud eeskirjad, mis mõjutavad artikli 3 lõikes 1 sätestatud aegumistähtaaja kohaldamist (nagu nt hetk, millest alates see hakkab kulgema) peavad seega vastama õiguskindluse nõuetele.³³ Mis tahes siseriiklikud eeskirjad ei tohi olla ebasoodsamad kui need, mis on seotud samalaadsete siseriiklike nõuetega (võrdväarsuse põhimõte) ega tohi muuta hüvitise saamist praktikas võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte).³⁴

79. Euroopa Kontrollikoda (edaspidi „kontrollikoda”) on hiljuti avaldanud eriaruande peakirjaga „Alusetult tehtud maksete tagasinõudmise kohta ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas”.³⁵ Selles on märgitud, et eeskirjade eiramisest tuleneva võlaintressi kohaldamist ei ole veel täielikult ühtlustatud ning et enamiku meetmete puhul tuleb arvutada intressimäär kooskõlas liikmesriigi õigusnormidega.³⁶ Seega soovitab kontrollikoda selleks, et tõhusalt kaitsta Euroopa Liidu finantshuve, võtta EL-i tasandil sõnaselged eeskirjad võlaintresside sissenõudmiseks.

80. Euroopa Kohus on juba 1970. aastal nõustunud, et menetluste aegumistähtaegu reguleerivad eeskirjad tuleb eelnevalt kindlaks määrata ning need peavad vastama õiguskindluse nõuetele.³⁷

31 — Eespool 26. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Metallgesellschaft, punkt 86. Artikli 4 lõige 2. Pole välistatud, et konkreetset valdkonda reguleerivaid EL-i õigusakte võidakse koostada nii, et need näevad ette erisätte põhjendamatul makstud põhisummadelt intressi sissenõudmiseks. Käesoleval juhul see siiski nii ei ole.

32 — Artikli 4 lõige 2. Pole välistatud, et konkreetset valdkonda reguleerivaid EL-i õigusakte võidakse koostada nii, et need näevad ette erisätte põhjendamatul makstud põhisummadelt intressi sissenõudmiseks. Käesoleval juhul see siiski nii ei ole. Euroopa Kohtu 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-62/00: Marks and Spencer (EKL 2002, lk I-6325, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika, vt ka tagapool punkt 80).

33 — Euroopa Kohtu 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-62/00: Marks and Spencer (EKL 2002, lk I-6325, punkt 39 ja seal viidatud kohtupraktika, vt ka tagapool punkt 80).

34 — Euroopa Kohtu 24. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-445/06: Danske Slagterier (EKL 2009, lk I-2119, punkt 31 ja seal viidatud kohtupraktika).

35 — Eriaruanne nr 8/2011, kättesaadav veebiaadressil www.eca.europa.eu.

36 — Vt eriaruanne nr 8/2011, punkt 33.

37 — Euroopa Kohtu otsus kohtuasjas 41/69: ACF Chemiefarma vs. komisjon (EKL 1970, lk 661, punktid 19 ja 20).

81. Kuivõrd tegemist on menetluste loogika küsimusega, peaksid aegumistähtaegu sätestavad eeskirjad moodustama meetmete paketi, mis sisaldab aegumistähtaja kestust, tähtaja kulgemise alguspäeva kindlaksmääramise kriteeriume, juhtumeid, mille tõttu aegumistähtaeg katkeb või peatub ning kohaldatava(id) intressimäära(sid). Sellise paketi koostamisel tuleks arvesse võtta liikmesriikide pädevate asutuste ja ettevõtjate huve koos komisjoni järelevalve ülesandega EL-i finantshuvide kaitsmisel.

82. Ma olen seisukohal, et määruse nr 2988/95 artikli 3 lõiget 1 võib lugeda nii, et see kehtestab intressinõuete osas nelja-aastase aegumistähtaja.³⁸ Sellegipoolest ei tähenda see, et Euroopa Kohus peaks otsima võimalust luua intresside osas kõikehõlmavad „aegumisnormid”, lugedes sõnu tekstis, mida seal ilmselgelt ei ole. Kui ta nii teeks, läheks see vastuollu õiguskindluse põhimõttega. EL-i seadusandja võiks kaaluda, kas tal on vaja võtta üksikasjalikud eeskirjad intresside sissenõudmisele nelja-aastase aegumistähtaja kohaldamiseks. Käesoleval hetkel sellised EL-i eeskirjad puuduvad.

Teine küsimus

83. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib sisuliselt seda, kas määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 3 tähenduses siseriikliku aegumistähtaja kestuse kindlaksmääramisel on vaja võtta arvesse selliseid asjaolusid nagu näiteks aegumise alguskuupäeva edasilükkamine.

84. Siseriiklik kohus leiab, et üksnes 1999. ja 2000. aasta on teise küsimuse puhul asjakohane. Ta on seisukohal, et 2001. ja 2002. aasta osas kohaldatakse muudetud siseriiklikke sätteid, mis käsitlevad intressivõlgu, millele kohaldatakse lühemat, kolme-aastast aegumistähtaega.³⁹ Siiski reguleerib 1999. ja 2000. aastat otseselt määrus nr 2988/95, mis näeb ette nelja-aastase aegumistähtaja.⁴⁰

85. Siseriiklik kohus selgitab, et kui määrust nr 2988/95 kohaldada 1999. aastal tasumisele kuuluvate intresside osas, on ajavahemikku 1. jaanuarist kuni 30. jaanuarini 1999 puudutav nõude osa aegunud, kuna intresse võib nõuda alles pärast 30. jaanuaril 2003 tehtud põhiotsuseid.⁴¹ Kui aga seda reguleeriks siseriiklik õigus, jääks aegumistähtajast välja ajavahemik enne 31. detsembrit 1999, kuna siseriikliku õiguse kohaselt lükkub aegumistähtaja algushetk edasi selle kalendriaasta lõpuni, mil nõue tekkis.⁴²

86. Põhikohtuasja mõlemad pooled on seisukohal, et igasuguse võrdluse korral määruse nr 2988/95 artikli 3 lõikes 1 sätestatud nelja-aastase ajavahemikuga tuleb arvesse võtta muid asjaolusid kui siseriikliku aegumistähtaja täpsustatud kestus.

87. Komisjon märgib, et määrus nr 2988/95 ei sisalda erisätet ajavahemike ja ajaliste piirangute arvutamise osas. Määruse nr 1182/71 artikli 3 lõiget 2 tuleks seetõttu kohaldada analoogia alusel ja seda tuleks lugeda koos määrusega nr 2988/95. Lõpuks, võrreldes intressinõuete aegumistähtaegu artikli 3 lõike 3 mõttes, peab iga ajavahemik, mis on pikem kui neli aastat, vastama õiguskindluse nõuetele.

88. Olen nõus komisjoni märkusega selles osas, et kuna määrus nr 2988/95 ei näe ette viisi, kuidas ajavahemikke tuleks arvutada, tuleb kohaldada määrust nr 1182/71.

89. Kas siseriiklikke eeskirju, mis lükkavad edasi aegumistähtaja alguse selle kalendriaasta lõpuni, mil nõue tekkis, tuleb kohaldada koostoimes määruse nr 2988/45 artikli 3 lõikes 1 ette nähtud nelja-aastase perioodiga?

38 — Punkt 73 eespool.

39 — Punkt 22 eespool.

40 — Punkt 7 eespool.

41 — Punkt 29 eespool.

42 — Punkt 22 eespool.

90. Minu vastusest esimesele küsimusele nähtub, et minu arvates on intressinõuete aegumistähtaeg neli aastat, nagu see on ette nähtud määruse nr 2988/95 artikli 3 lõikes 1. Lisaks, kuna see säte on vahetult kohaldatav, tähendab see igal juhul, et lühem, kolme-aastane ajavahemik on nimetatud määrusega vastuolus.⁴³

91. Siseriikliku kohtu ülesanne on kindlaks määrata, kuidas vahetult kohaldatav nelja-aastane ajavahemik on seoses intressinõuetega 2000. ja 2001. aasta eest kohaldatav.

92. Ma juhiks tähelepanu asjaolule, et Euroopa Kohus on oma otsuses leidnud, et määruse nr 2988/95 artikli 3 lõige 3 annab liikmesriikidele seoses eeskirjade eiramisega ulatusliku kaalutlusruumi kehtestada *pikem* aegumistähtaeg, et kaitsta EL-i finantshuve.⁴⁴

93. Liikmesriikide vastuvõetud ja neis kohaldatavad sätted, mille eesmärk on võidelda Euroopa Liidu finantshuve kahjustavate pettustega, peavad sellegipoolest järgima EL-i õiguse üldpõhimõtteid. Eelkõige peavad eeskirjad, mis reguleerivad aegumistähtaegu, vastama õiguskindluse tagamise eesmärgile.⁴⁵

94. Seega tuleks määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 3 kohaldamisel arvesse võtta siseriiklike eeskirju, mis laiendavad aegumistähtaaja kestust mis tahes võrdluse korral artikli 3 lõikes 1 sätestatud nelja-aastase aegumistähtajaga, et määrata kindlaks intressinõuete aegumistähtaaja kestus.

Kolmas küsimus

95. Siseriikliku kohtu küsimus koosneb kahest osast.

96. Esimeses osas küsib eelotsusetaotluse esitanud kohus, kas intressidega seotud nõuete aegumistähtaeg algab siis, kui eeskirjade eiramine on toime pandud (määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 esimene lõik), või siis kui jätkuv ja korduv eeskirjade eiramine lõpeb (artikli 3 lõike 1 teine lõik), ning kuidas mõjutab seda asjaolu, et siseriikliku õiguse kohaselt tekivad intressinõuded alles hiljem, näiteks pärast seda, kui eiramisega seotud menetlused on kindlaks määratud.

97. Pfeifer väidab, et intresside puhul algab aegumistähtaeg hetkest, mil pädevad asutused nõuavad põhivõlga. Bundesanstalt leiab, et hetke, millest intressinõuete aegumistähtaeg algab, reguleerib siseriiklik õigus. Komisjon väidab omakorda, et aegumistähtaeg algab hetkest, mil eiramine on toime pandud.

98. Ma saan Bundesanstalti kirjalikust vastusest Euroopa Kohtu küsimustele aru nii, et eiramise laad – ehk asjaolu, kas see on jätkuv või korduv – on endiselt põhikohtuasjas vaidluse all. Eelotsusetaotluse esitanud kohus ei ole seega veel kindlaks määranud, kas eiramine kuulub artikli 3 lõike 1 teise lõigu kohaldamisalasse.

99. Mulle tundub, et selle küsimuse selgitamine on siiski esmane oluline samm tegemaks kindlaks, millal algab intressidega seotud aegumistähtaeg.

43 — Eespool 22. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Josef Vosding Schlacht-, Kühl- und Zerlegebetrieb jt, punktid 27 ja 28, ning eespool 21. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Ze Fu Fleischhandel jt, punkt 24.

44 — Eespool 24. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Corman, punkt 54.

45 — Eespool 21. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus Ze Fu Fleischhandel jt, punktid 30 ja 32 ning seal viidatud kohtupraktika.

100. Euroopa Kohus leidis kohtuotsuses Vonk Dairy Products BV⁴⁶, et eeskirjade eiramine on jätkuv või korduv siis, kui selle paneb toime ühenduse eksportija, kes saab majanduslikku kasu sarnaste tehingute kogumilt, mis rikuvad ühenduse õiguse sama sätet. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu ülesanne on eeltoodu alusel kontrollida, kas põhikohtuasjas on jätkuva või korduva eiramise koosseis täidetud.⁴⁷

101. Aegumistähtaja algust puudutavas osas keskendub artikli 3 lõike 1 sõnastus (mis viitab sellele, millal artikli 1 lõikes 1 märgitud eiramine toime pandi) pigem eiramisele endale kui mis tahes kõrvalisele intressinõudele. Selles puudub igasugune märges sellele, millal algab intressivõla aegumistähtaeg. Ma lisaks, et alati ei ole võimalik põhisumma (st põhjendamatu soodustus) suurus määrata hetkel, mil eiramine on toime pandud.⁴⁸ Neil asjaoludel on tõenäoliselt võimatu hinnata ka mis tahes intresse puudutava kõrvalnõude suurus.

102. EL-i õiguses sõnaselgete sätete puudumisel peavad seda küsimust reguleerima siseriiklikud eeskirjad. Kui EL-i seadusandja peaks leidma, et hetk, millest alates intressinõudeid võib esitada, tuleks ühtlustada, asub ta eeldatavasti selle eesmärgi nimel tegutsema.

103. Siseriiklik kohus peaks seega kõigepealt tuvastama, kas olukord hõlmab artikli 3 lõike 1 esimest või teist lõiku. Seejärel peaks ta kohaldama siseriiklikke eeskirju, et teha kindlaks, millal intresside aegumistähtaeg algab. Neid eeskirju tuleks kohaldada viisil, mis võtab arvesse intressinõuete kõrvalist laadi, kuna intressinõuet ei ole võimalik tuvastada enne, kui põhivõlg on kindlaks tehtud.

104. Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib kolmanda küsimuse teises osas seda, kas intressinõuete aegumistähtaega hakatakse arvestama jätkuvate ja korduvate eeskirjade eiramiste korral (artikli 3 lõike 1 teine lõik).

105. Komisjon leiab, et intressinõuete aegumistähtaeg algab enne selliste eiramiste lõppemist ning et see lükkub edasi kuni jätkuvate või korduvate eeskirjade eiramiste lõppemiseni.

106. Minu vastus kolmanda küsimuse esimesele osale on *mutatis mutandis* kohaldatav intressinõuete sissenõudmisele jätkuvate või korduvate eiramiste korral. Leian, et määrus nr 2988/95 ei täpsusta, millal algab intressinõuete aegumistähtaeg. Seega jääb liikmesriikidele võimalus kohaldada siseriiklikke eeskirju määramaks kindlaks, millal algab aegumistähtaeg selliste nõuete puhul.

Neljas küsimus

107. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib neljandas küsimuses teada, mis ulatuses katkestavad (30. jaanuari 2003. aasta) põhiotsused ja intressi maksmise kohustuse kindlaksmääramine määruse nr 2988/95 artikli 3 lõikes 1 sätestatud aegumistähtaja.

108. Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et põhiotsused katkestavad aegumistähtaja nii põhisummade kui intressinõuete osas. Pärast põhiotsuste tegemist algas uus aegumistähtaeg, mis lõppes 31. jaanuaril 2007. Seega oli intresse puudutav nõue aegunud enne kui 13. aprillil 2007 tehti esimene intressiotsus.⁴⁹

46 — Euroopa Kohtu 11. jaanuari 2007. aasta otsus kohtuasjas C-279/05 (EKL 2007, lk I-239, punkt 41).

47 — Selle kohtuotsuse punkt 43.

48 — Eeskirjade eiramine on määratletud määruse nr 2988/95 artikli 1 lõikes 2 kui ühenduse õiguse rikkumine ettevõtja tegevuse kaudu. Samas ei teki kõikidest rikkumistest kohe rahaliselt mõõdetavaid nõudeid ajahetkel, mil need toime pannakse. Vt näiteks 21. detsembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-465/10: *Ministre de l'Intérieur, de l'Outre-mer et des Collectivités territoriales vs. Chambre de commerce et d'industrie de l'Indre* (riigihankepingute sõlmimise eeskirjade rikkumine) (EKL 2011, lk I-14081).

49 — Punkt 34 eespool.

109. Küll aga leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et põhiotsustega tekkis intressivõlg ise. Seega küsib ta, kas käimasolev kohtumenetlus (või juurdlus), mis puudutab põhisummat, võib katkestada intressinõuete aegumistähtaega.

110. Bundesanstalt väidab, et seni kuni pädevate asutuste otsuste vaidlustamise menetlused jäävad vaidluse esemeks, on aegumistähtaeg peatatud.

111. Pfeifer eristab põhisummat ja intressivõlga. Ta leiab, et üksnes need pädevate asutuste otsused, mis käsitlevad intressivõlga, võivad endast kujutada sellist nõuet katkestavaid haldusakte. 30. jaanuari 2003. aasta otsused käsitlesid üksnes põhisummat. Seega ei saanud need katkestada intressivõla aegumistähtaega määruse nr 2988/95 artikli 3 mõttes. Siit järeldub, et mõne tasumisele kuuluva intressi puhul oli nelja-aastane aegumistähtaeg juba lõppenud ajaks, mil intressiotsus tehti.

112. Komisjon mõistab määruse nr 2988/95 artikli 3 lõiget 2 (mis näeb ette, et halduskaristuse otsuse täitmiseks on aega kolm aastat) selliselt, et seda kohaldatakse analoogia alusel *haldusmeetmete*⁵⁰ niipea, kui pädev asutus on teatanud oma otsusest, mis puudutab põhjendamatult saadud soodustust. Komisjon väidab lisaks, et aegumistähtaja katkemise või peatamise küsimust reguleerib siseriiklik õigus.

113. Mulle tundub, et artikli 3 lõike 1 esimese lause kolmandat lõiku tuleks tõlgendada vaid nii, et see osutab artikli 3 lõike 1 esimeses lõigus sätestatud nelja-aastasele aegumistähtajale. Seega, kui nimetatud nelja-aastane tähtaeg on kohaldatav, katkestavad selle üksnes need haldusaktid, mis kuuluvad artikli 3 lõike 1 kolmanda lõigu kohaldamisalasse.

114. Kas võlgnikule teatavaks tehtud pädevate asutuste haldusaktid, mis on seotud põhihagi puudutava juurdluse või kohtumenetlustega, katkestavad samuti kõrvaliste intressinõuetega seotud menetlused?

115. Ma märgin, et Bundesanstalt jättis põhiotsuste peale Pfeiferi esitatud esialgse kaebuse rahuldamata, kuid vähendas 10. oktoobri 2006. aasta otsusega siiski tasumisele kuuluvat põhisummat.⁵¹ See otsus oli pädeva asutuse haldusakt, millest on kõnealust isikut teavitatud ja mis puudutab eeskirjade eiramise uurimist või kohtumenetlust määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 kolmanda lõigu mõttes.

116. Aegumistähtaega hakatakse arvestama pärast iga katkestust uuesti. Seega hakati põhisummaga seotud aegumistähtaega arvestama uuesti pärast nimetatud otsust.⁵² Kuna intressivõlg on kõrvaline, mõjutab 10. oktoobri 2006. aasta põhisummasid puudutavate otsuste katkestav mõju üldjuhul ka intressinõude aegumistähtaega. Samas tuleb siseriiklikul kohtul endiselt kindlaks teha, kas eeskirjade eiramine käesolevas asjas oli jätkuv või korduv⁵³, see on oluline asjaolu, et tuvastada, kuidas mõjutab 10. oktoobri 2006. aasta otsus intressinõuete aegumistähtaega. Ma ei arva, et Euroopa Kohus saaks selles küsimuses kaugemale minna.

117. Siseriiklik kohus märgib lisaks, et põhiotsused, mille suhtes kestab kohtumenetlus (Pfeiferi vaidemenetluse tõttu), ei ole veel lõplikult jõustunud ja täitmisele pööratavad. Selles kontekstis küsib ta, millal katkestus määruse nr 2988/95 mõttes lõpeb.

118. Siseriikliku kohtu küsimusele vastamise lähtepunkt on taas kord intressinõuete kõrvaline laad.⁵⁴

50 — Punkt 7 eespool.

51 — Punkt 30 eespool. Euroopa Kohtu 28. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-367/09: SGS Belgium (EKL 2010, lk I-10761, punkt 67).

52 — Euroopa Kohtu 28. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-367/09: SGS Belgium (EKL 2010, lk I-10761, punkt 67).

53 — Vt punkt 99 eespool.

54 — Vt punkt 51 eespool. Eespool 52. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus SGS Belgium, punkt 68.

119. Sel ajal, kui algatatakse kohtumenetlused, mille raames on vaidlustatud põhiotsused (mis toetavad intressinõuet), ei ole pädevatel asutustel teada, kas intressivõlg eksisteerib või mitte, enne kuni need menetlused pole lõpule viidud. Neil asjaoludel on pädevate asutuste otsustada kaitsta tegevust, mis kujutab endast „kõnealusele isikule eiramisega seotud juurdluse või kohtumenetluse algatamisest teatamist” artikli 3 lõike 1 esimese lõigu mõttes.

120. Alles siis, kui kohtumenetlus on lõpule viidud ja kui leitakse, et võlg on endiselt olemas, on pädeval asutusel võimalik võlgnikku teavitada (kas nende nõuet kinnitades või lõpliku kohtuotsuse taustal summat üle vaadates). Alles sel hetkel on kõrvaline intressinõue muutunud kindlaks.

121. Artikli 3 lõike 1 kolmanda lõigu kohaldamisel katkestavad põhiotsuseid puudutavad kohtumenetlused seega iga kõrvalise intressinõude aegumistähtaja, kui see on hakanud kulgema.

122. Aegumistähtjad peavad tagama ka õiguskindluse.⁵⁵ Alles siis, kui kohtumenetlus (või ametlik juurdlus) on lõppenud, teab vastav menetluspool – kas siis ettevõtja või siseriiklik pädev asutus – esiteks seda, kas kohustus üldse eksisteerib ja teiseks, et selle tulemusena on hakatud arvestama siseriikliku õiguse alusel lubatud kõrvalise intressinõude sissenõudmiseks ette nähtud tähtaega.⁵⁶

123. Seega leian, et määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 kolmanda lõigu kohaldamisel katkeb aegumistähtaeg kuni kohtu lõpliku otsuse tegemiseni kohtumenetluses, mille raames on vaidlustatud põhiotsused, asjaoludel, mil need otsused määravad kindlaks kohustuse maksta intressi ennast.

Ettepanek

124. Eelnevast tulenevalt teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Bundesverwaltungsgerichti eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Kui eeskirjade eiramise tulemusena on saadud põhjendamatu soodustust, reguleerib nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta artikli 3 lõikes 1 sätestatud nelja-aastane tähtaeg siseriikliku õiguse alusel esitatud intressinõuetega seotud aegumistähtaegu.
2. Määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 3 kohaldamisel tuleks intressinõuetega seotud aegumistähtaja kindlaksmääramiseks võtta arvesse aegumistähtaja kestust laiendavaid siseriiklikke eeskirju igasuguse võrdluse korral artikli 3 lõikes 1 sätestatud nelja-aastase aegumistähtajaga.
3. Kuna määrus nr 2988/95 ei täpsusta, millal intressinõuetega seotud aegumistähtaeg algab selliste eeskirjade eiramise korral, mis kuuluvad artikli 3 lõike 1 kas esimese või teise lõigu kohaldamisalasse, jääb liikmesriikidele seega võimalus kohaldada siseriiklikke eeskirju, et teha kindlaks, millal hakatakse aegumistähtaega selliste nõuete puhul arvestama.
4. Määruse nr 2988/95 artikli 3 lõike 1 kolmanda lõigu kohaldamisel katkeb aegumistähtaeg kuni kohtu lõpliku otsuse tegemiseni kohtumenetluses, mille raames on vaidlustatud põhiotsused, asjaoludel, mil need otsused määravad kindlaks kohustuse maksta intressi ennast.

55 — Eespool 52. joonealuses märkuses viidatud kohtuotsus SGS Belgium, punkt 68.

56 — Eespool punktid 80–82.